

Coincidint amb el cinquantenari dels fets, la "Crònica del temps de guerra" examina la vida de cada dia i tot allò que va succeir a Mataró en la segona fase de la guerra civil, la compresa entre els fets de maig de 1937, a Barcelona, i l'esfondrament del front d'Aragó, per l'abril de 1938.

És continuació de la "Crònica dels fets de juliol de 1936, a Mataró", transcrita als FULLS/26, data juliol de 1986.

La informació bàsica és també extreta del diari "Llibertat", complementada i ponderada de la mateixa manera, a partir de fonts documentals i orals (1).

CRÒNICA DEL TEMPS DE GUERRA Mataró, maig de 1937 - abril de 1938

Dissabte 8 de maig de 1937.

El diari "Llibertat" comenta i analitza els fets de maig a Barcelona, *la terrible lliçó d'aquests dies*. Segons el periòdic, Mataró, on no hi ha hagut cap mena d'enfrontaments, *ha donat novament una mostra del bon sentit que guia a tots els seus ciutadans*.

Les crítiques, però, són dures per la *tan terrible, com tràgica, situació creada en l'ordre moral a la reraguarda*.

Dilluns 10 de maig de 1937.

Instrucció pre-militar obligatòria per a tots els compresos en les lleves de 1937 i 1938. Es fa en els tres camps d'esports de la ciutat, al camp de l'Iluro (l'actual del Mataró); el de la Mataronina (desaparegut, tocant a la ronda d'Alfons X, el Savi, actuals carrers de Mn. Molé i Miquel Albà) i al del Stadium (el del Laietània, al Camí de la Geganta).

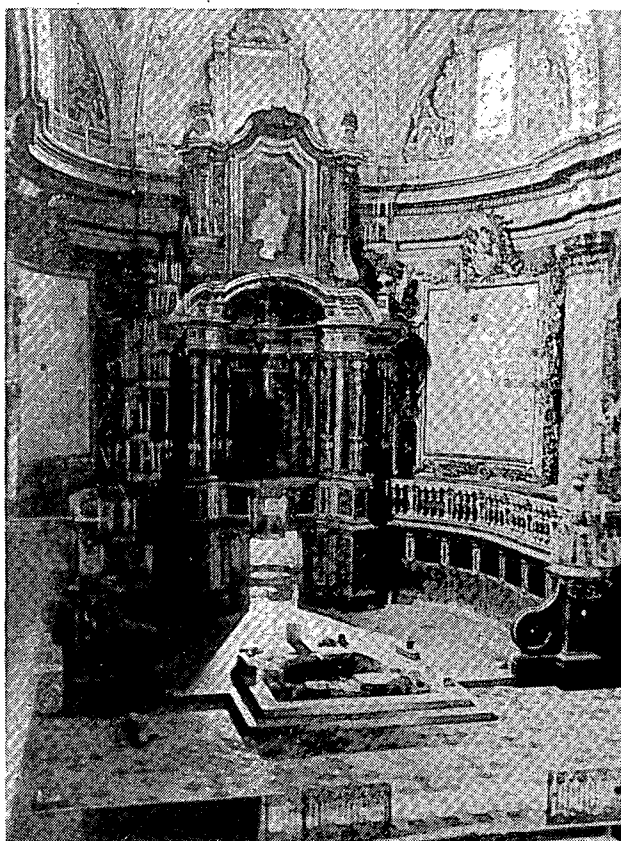
Dijous 13 de maig.

Arriben i s'instal·len a la Colònia que la Caixa d'Estalvis de Mataró té a Argentona, una vintena d'infants refugiats.

Dissabte 17 de maig.

L'alcalde accidental, Ramon Molist, es proposa destruir el retaule major de Santa Maria, que es conservava intacte, sense les imatges. L'acció no prospera, de moment, per l'enèrgica posició de la Comissió de Monuments de la Generalitat de Catalunya, advertida pels membres del Comitè Local de Salvaguarda. Fins i tot el Cap de Servei de Monuments visitarà Mataró.

L'església de Santa Maria serveix en aquest moment com a magatzem i oficines de la conselle-

El retaule major de Santa Maria, sense les imatges
(26 d'octubre de 1936).

Fotografia: Maria Ribas i Bertran (MASM).

ria de Proveïments. Els espais de la nova capella del Sagrament i de l'antiga (avui capella de les Santes) serveixen com a magatzem de queviures. Els recintes dels antics altars laterals són ocupats pels despatxos de les targes de racionament, un per cada districte.

A finals de mes es destruïran els vitralls i l'orgue vell.

Divendres 21 de maig.

Des de València, retorna a Mataró Joan Peiró, ministre d'Indústria del govern Largo Caballero, dimitit el dia 18.

Al vespre, representació de la sarsuela *Marina* al teatre Clavé, organitzada pel Sindicat Únic d'Espectacles Públics a profit del Socors Roig Internacional. Hi actuen Hipòlit Lázaro, Maria Espinalt, Josep Carbonell i Manuel Gas, sota la direcció del mestre Josep Sabater.

Dissabte 22 de maig.

En un acte organitzat pel P.S.U.C., Caritat Mercader parla sobre *Els deures de la dona en els moments actuals* a la Casa del Poble (situada a l'actual plaça de les Tereses, va ésser enderrocada per a bastir-hi l'edifici dels Sindicats Verticals, avui seu de la U.G.T. i del P.S.C.).

Impremta Minerva anuncia la venda de tires de paper gomat per a protegir vidres.

Dissabte 29 de maig.

Reducció de l'horari de subministrament de gas ciutat a la població. Matí de 7 a 8, migdia de 2/4 de 12 a 2/4 de 2 i vespre de 2/4 de 8 a 2/4 de 9.

Diumenge 30 de maig.

Davant Malgrat és torpedinat i enfonsat el vaixell *Ciudad de Barcelona*. Procedia de Marsella. Portava entre passatgers i tripulació unes dues-centes vuitanta persones. La Creu Roja de Mataró i la Mutualitat l'Aliança col·laboren en l'assistència dels ferits. En el fet desapareixen una cinquantena de persones.

Dimarts 2 de juny.

Ple municipal per a la reorganització de l'Ajuntament.

Presenten la dimissió Pere Mandil, Jaume Roig i Albert Oleart, de la C.N.T.; Enric Dalmau, del P.S.U.C., Mateu Pou, d'Acció Catalana, i Salvador Cruxent, d'E.R.C. Són substituïts per Enric Cot, Jaume Fadó i Eduard Cabanes, de la C.N.T.; Joan Compte, pel P.S.U.C., Francesc Vallverdú, per Acció Catalana, i Josep Calsina, per l'Esquerra.

Després d'haver pres possessió els nous regidors, s'acorda, amb el vot en contra del P.O.U.M., de dissoldre la Conselleria de Defensa, d'acord amb el decret de la Generalitat que ho ordena.

Tot seguit, i també amb el vot en contra del P.O.U.M., s'acorda la creació de la Conselleria de Serveis Públics.

Després d'això s'elegeix com a nou alcalde Ramon Molist, de la C.N.T., que ja actuava com a alcalde accidental, per malaltia de l'alcalde Salvador Cruxent. En acceptar el càrrec manifesta que ésser alcalde en aquest moment és un sacrifici, i que necessita la col·laboració de tothom, ja que la revolució ha canviat totalment l'organització dels Ajuntaments i que, davant de la gran crisi econòmica de la institució, els treballadors han de subvenir les despeses públiques. La situació financera de l'Ajuntament és greu i cal reduir despeses.

Seguidament es nomenen Ramon Bilbeny com a conseller de Finances, i Emili Oller com a conseller de Serveis Públics, tots dos de l'Esquerra. També és nomenat conseller d'Economia i Treball Ladislau Bellavista, de la C.N.T.

El nou Ajuntament queda constituït amb les següents comissions:

1. Assistència Social, presidida per Josep Serra (E.R.C.).
2. Foment, presidida per Artur Puigvert (P.S.U.C.).
3. Economia i Treball, presidida per Ladislau Bellavista (C.N.T.).
4. Cultura, presidida per Albert Puig, del P.O.U.M.
5. Proveïments, presidida per Josep Rabat (A.C.R.).
6. Agricultura, presidida per Llorenç Anglada, de la Unió de Rabassaires.
7. Serveis Públics, presidida per Emili Oller (E.R.C.).
8. Sanitat, presidida per Josep Calvet (P.S.U.C.).
9. Governació, presidida per Pasqual Leal (C.N.T.).
10. Finances, presidida per Ramon Bilbeny (E.R.C.).

A més d'aquestes, es constituirà la Comissió d'Assumptes Generals, formada per l'Alcalde i els regidors de Foment i Finances.

Amb data 2 de juny de 1937, es publica un ban de l'Alcaldia ordenant la recollida de totes les armes llargues que obrin en poder d'organitzacions i particulars que no estiguin sota la direcció del Ministeri de la Guerra, a fi que puguin ésser utilitzades per les forces de l'Exèrcit Popular. El ban especifica com a armes llargues fusells, mosquetons, rifles, carrabines, metralladores, fusells metralladores, llançafomes i similars.

Dijous 3 de juny.

Se celebra a Mataró la Fira del Llibre. Nous llibres a la venda editats a la ciutat: *Perill a la rera-guarda*, de Joan Peiró (3a. edició) i *El món per un forat*, obra de Joan Capdevila.

Joan Peiró parla a València de la seva actuació com a ministre.

La Confederació Nacional del Treball, atenint-se a la realitat del moment, accepta la

responsabilitat de governar, i he de dir que varem actuar de tan bona fe, que algunes vegades hem passat per ingenus. Corrent adhuc el disgust dels nostres mateixos camarades ens consagràrem a la guerra, tot i haver de reconèixer que la guerra i la revolució són inseparables. Tota guerra civil va unida a la revolució, encara que l'actual l'hagin provocat els capitalistes. No obstant, per les moltes exigències de la guerra, nosaltres diguérem als treballadors que pensessin en la guerra, abans que en la revolució.

També hem dit des del començament que la guerra acabarà amb la instauració d'una república federal de tipus socialista. En aquest règim, cada regió podrà ésser lliure, d'acord amb el seu ordre peculiar. El triomf no abastarà solament una organització. Ha de beneficiar els sindicalistes, els socialistes, els comunistes, els republicans, i quants han contribuït a la victòria.

La factura hauran de pagar-la els causants de la tragèdia, l'Església, el militarisme, els capitalistes. Just és que, al final, els treballadors es trobin amb una mica de justícia social.

Esgotat i desfet el gran capitalisme, tots podem administrar i disfrutar el triomf, en unió de la petita burgesia, ja que ningú no pot deixar de reconèixer que, també aquesta, ha laborat i s'ha sacrificat per la victòria.

Dilluns 7 de juny.

A les sis de la tarda, una detonació en alta mar, i les evolucions de diversos avions, fan donar el senyal d'alarma a la ciutat. Se sabia que el destructor *Baleares* resseguia la costa des de Palamós a Malgrat. El vaixell, davant de Mataró, dispara contra els avions i contra la costa, a l'alçada del Morrell. Sortosament les bombes cauen dintre l'aigua. Tot seguit el destructor desapareix mar endins.

Dimarts 8 de juny.

Venda de sucre racionat als establiments del ram. Per a adquirir-lo, a raó de 200 g. per persona, cal presentar la tarja de racionament.

Són també racionats, a més del pa, el sabó, l'arròs, i les mongetes. La Conselleria de Proveïments, periòdicament, fa públics els dies de venda i les quantitats per persona. Progressivament, en funció de l'escassetat, s'aniran racionant tots els productes bàsics, les patates, els ous, etc.

Tot i amb això, el periòdic "Llibertat" anuncia la venda de conyac, *manzanilla* i xerès a Can Martí Fité, de la Riera, dels postres *Ilurencs* de la Pastisseria Batet, i de les botifarres de l'Establiment de Carns i Cansaladeria del carrer de Sant Joaquim; núm. 55. La banca local i la Caixa d'Estalvis ofereixen igualment els seus serveis.

I també segueix la vida. Els cinemes Modern,

Banca Arnús

Banc Espanyol de Crèdit

Banc Hispano Colonial

CONTROL Banc Urquijo Català

OBRER

Majó Germans - Banquers

Caixa d'Estalvis

Els comptes corrents LLIURES i les llibretes d'estalvi obertes en l'actualitat, no estan subjectes a cap intervenció oficial i funcionen com abans del 19 de juliol.

Ingrasseu els vostres cabals en els nostres establiments i a la vegada que obtindreu beneficis afavorireu la nova Economia.

Comitès de Control de Banca i Estalvi de Mataró

Anunci dels Comitès de Control de Banca i Estalvi de Mataró, publicat a *Llibertat* el 5 de juny de 1937.

Clavé i Gayarre ofereixen programes diversos, a més de documentals del moment com *Alas rojas sobre Aragón* o *El bombardeig de Barcelona*, noticiari de la Generalitat.

Al Teatre Monumental actuen companyies de comèdies, catalanes i castellanes, i de vodevil.

L'equip de futbol mataroní, l'Iluro, participa a la Lliga comarcal catalana. Hi ha curses ciclistes, boxa, etc.

Dimarts 17 de juny.

Amb la notícia de l'ofensiva republicana a l'Aragó on hi ha situada la major part de les milícies mataronines, arriben les primeres llistes de baixes i es coneix la mort de Ferran Duch i Vila, de les Joventuts Llibertàries, voluntari de la columna Malatesta, i membre de la penya esportiva Oratam, a la serra de La Serna.

Uns dies abans, havia mort al front de Madrid Josep Portolès, també esportista, dedicat a la boxa.

Des de l'inici de la guerra, un cop a la setmana, i des de Mataró, s'organitza un servei de trameses de paquets als milicians del front d'Aragó.

Divendres 18 de juny.

Joan Prado, director de la presó de Mataró, d'acord amb una disposició del Govern de la Generalitat, la converteix en el primer Establiment Correccional que s'estableix a Catalunya. La presó es renova interiorment.

Dissabte 19 de juny.

Arran de les detencions d'Andreu Nin i dels màxims dirigents del Partit (16 i 17 de juny) el

G. N. T.**SINDICAT UNIC D'ESPECTACLES PÚBLICS****A. I. T.****MATARÓ****TEATRE MONUMENTAL CINEMA****Diumenge, 6 juny de 1937**COMPANIA SOCIALITZADA DE COMEDIA VODEVILESCA
JOAQUIM TORRENTS - Responsable artístic. Primer actor - **VISITA LOPEZ**Tarda, a dos quarts de cinc
El vodevil en tres actes de Haasequin i Bever, traducció catalana de Salvador Vilaregut,**Com més cosins...**Nit, a dos quarts de deu
El vodevil en tres actes, original de Pera i Paulé, de sorollós èxit,**Dues Verges de Preu!...**

Intermedis musicals a càrrec de l'ORQUESTRA DEL SINDICAT

CINEMA MODERN**Dissabte i Diumenge, 5 i 6 juny de 1937****LUZ A ORIENTE**(Dialogada en Espanyol)
per **PAT O'BRIEN** i **JOSEPHINE HUTCHINSON**.**ESPLENDOR**per **MIRIAM HOPKINS** i **JOEL Mc CREA**
Noticiari de la Generalitat N.º 9 (Últimes notícies)**El bombardeig de Barcelona**Clourà el programa un film de dibuixos animats, titulat
PELUCAS Y PELUQUEROS**TEATRE CINEMA CLAVE****Dissabte i Diumenge, 5 i 6 juny de 1937****UNA TARDE DE LLUVIA**per **FRANCIS LEDERER** i **IDA LUPINO**.**ALAS ROJAS SOBRE ARAGON**

Els heroics pilots republicans en acció.

Noticiari de la Generalitat N.º 9 (Últimes notícies)

El bombardeig de BarcelonaClourà el Programa el film de dibuixos
PATOS Y PATAS**CINEMA GAYARRE****Dissabte i Diumenge, 5 i 6 de juny del 1937****INTRIGA INFAME****DONALD WOODS** - **KAY LINAKER**
Intens drama que presenta els procediments usats pel gongolisme polític
contra aquella que intenten descobrir els seus manegcs.**VARIETÉ****ANABELLA** - **JEAN CABIN**
Un film de refinat gust europeu.**EL BOMBARDEIG DE BARCELONA**Clourà el programa el film de dibuixos animats, titulat:
TARDE ACCIDENTADACartell dels espectacles de Mataró per al dissabte i diumenge, dies 5 i 6 de juny de 1937. Publicat a *Llibertat* el 5 de juny de 1937.

Comitè Local de Mataró del P.O.U.M. fa pública la nota següent:

S'ha procurat per tots els mitjans ensorrar el nostre partit emprant la infàmia que som feixistes i venuts a Hitler, Mussolini i Franco. El nostre partit ha aguantat tota la gran confabulació calumniosa amb fermesa i sense minvar els rengles dels nostres militants; ans al contrari: som més i més convençuts que mai de la nostra encertada posició política marxista revolucionària.

Aquesta inquebrantable fe amb el triomf de la Revolució Social, amb l'inevitable aixafament del sistema capitalista i burgès, creador i puntal del feixisme, ha irritat el nostre enemic de l'hora actual, el reformisme.

Aquesta irritació, filla de la seva impotència per a anul·lar-nos, els fa perdre el cap, i amb tota impudícia ens detenen els nostres dirigents i militants més destacats, ens assalten els locals, després de fer emmudir els nostres portanveus, sota la nova acusació d'espies al servei dels facciosos.

Doncs bé. Els sota-signants coneixem tant els nostres dirigents, que públicament volem significar la nostra ferma adhesió i compenetració amb els camarades detinguts, i que actualment es troben sota les urpes del reformisme, enfebrit per l'odi envers un partit que no s'ha volgut supeditar a les seves actituds i directrius, nefastes per la causa del proletariat.

Pel Comitè Local de Mataró, Sebastià Rodon, Lluís Bancells, Josep Duarte, Eduard Escalera, Joan Macià, i Albert Puig Marquès.

Per la Secció Feminal, Paquita Reniu.

Per la Joventut Comunista Ibèrica, Rafael Vives.

Pel Socors Roig del P.O.U.M. Frederic Vilarnau.

Dijous 24 de juny.

El vaixell de guerra *Baleares*, després d'haver fet una incursió a l'altura del cap de Creus, ja entrada la nit, dispara contra la costa del Maresme.

A Arenys de Mar ensorra tres cases, si bé, sortosament, no produeix cap víctima. Pels volts de dos quarts de dotze és davant de Mataró. Llança diversos coets lluminosos i algun obús, segons sembla, en direcció a Lllavaneres. Sonen les sirenes d'alarma i es fa foc contra els vaixells des de les bateries instal·lades als afores de la ciutat. Després d'això, el vaixell s'allunya.

Ordre de detenció del Comitè Local del P.O.U.M. arran de la nota publicada el dia 19. Són detinguts Sebastià Rodon i Paquita Reniu. Els altres membres de l'indicat Comitè, poden amagar-se. Després no seran ni detinguts, ni molestats.

L'endemà, un *Dietari* de "Llibertat", signat per Lluís Pedemonte, de la CNT, manifesta:

Segons ens diuen, el motiu d'aquesta mesura és una nota signada per aquests individus, que aparegué fa uns dies al nostre diari. En aquesta nota es feien solidaris de l'actuació de llurs correligionaris, destacats elements del P.O.U.M. suara detinguts a Barcelona sota unes greus acusacions.

No ens ocuparem d'aquestes detencions, perquè Barcelona és lluny per a certes coses.

Ara bé, els dos mataronins detinguts (un company i una companya) són coneguts com a ciutadans dignes, revolucionaris i de provat esperit antifeixista de sempre.

I els dos poumistes gaudeixen de molta estima entre la classe obrera de Mataró, fins al punt que la seva detenció ha causat pregon disgust, tot i no ésser molt compartit el sentir de la nota que signaren, per la desviació partidista que sofreix.

Generalment, hom considera que si han incorregut en delictes, aquest no és tan greu que no hi puguin valer els atenuants de llur antifeixisme impecable; car ells estan nets de tota sospita d'actuació contrària als interessos de la Revolució.

L'alliberament dels detinguts és un acte recomanable en bé de la concòrdia antifeixista.

Divendres 25 de juny.

Edicte de l'alcalde de Mataró sobre la incorporació a l'exèrcit de la lleva de 1933 (nascuts el 1912). Hauran de presentar-se el dia 29 a la Casa de la Ciutat per a ésser conduïts després a la Caixa de Reclutes núm. 26.

Davant d'una comunicació adreçada a l'alcalde-president del Consell Municipal pel conseller regidor Albert Puig i Marquès, del P.O.U.M., sol·licitant que es manifestés si existia cap incompatibilitat entre el Consell Municipal i l'esmentada organització política, el Consell Permanent pren el següent acord:

El Comitè Permanent Municipal en la sessió del dia vint-i-cinc del corrent, acorda per

unanimitat fer constar la compatibilitat existent entre vós i els dos companys representants del P.O.U.M. com a Consellers Municipals d'aquest Consistori, i igualment envers el Partit d'aquesta ciutat en el seu aspecte local, que dignament representeu en pro de la causa antifeixista; així mateix que aquest Ajuntament s'interessi per a l'immediat alliberament dels dos companys detinguts i que cessin si és possible i no existeixen causes greus, de practicar-se noves detencions.

Dissabte 26 de juny.

Ple de l'Ajuntament de Mataró. S'aprova el pressupost. Ascendeix a la quantitat d'aproximadament tres milions i mig de pessetes. Els anteriors eren de l'ordre d'un milió i mig. La diferència ve justificada per les atencions de guerra, Foment i Assistència Social.

Article de Joan Peiró a "Llibertat". Títol *Els empresonaments governatius*:

Jo només conec una justícia: la que té per base la raó. Qualsevol altra justícia que hom vulgui fonamentar en la força, mai no és justícia i mereix la meua repulsió...

El pensament i la seva lliure emissió individual o col·lectiva, mai no són una figura de delictes, ni matèria que justifiqui la persecució dels homes...

Dilluns 28 de juny.

El Consell Permanent de l'Ajuntament de Mataró acorda la reorganització de la Guàrdia Municipal. Es crea el nou Cos de Policia Municipal al qual s'integren, a més d'antics municipals, els components de les patrulles de control local.

Queda configurat com segueix:

Cap General de Policia Municipal, Jaume Lluís i Mas.

Inspector de Serveis Especials, Miquel Albiol i Sánchez.

Cap de Serveis Urbans, Salvador Bellalta i Illa.

Sots-Cap de Serveis Urbans, Ricard Bassas i Masferrer.

A més, 28 agents i 4 agents rurals.

Dissabte 3 de juliol.

Exposició de fi de curs de l'Escola d'Arts i Oficis. El curs havia començat a finals de gener, sota la direcció del Sr. Massuet, enginyer.

Les assignatures cursades foren les següents:

Pintura al natural, professor Sr. Estrany, i Arts Decoratives i Aplicades, professor Sr. Bas, amb assistència de 81 alumnes.

Dibuix Lineal, professor Sr. Baldomer Vila, amb 16 alumnes.

Música, professor Sr. Llorà, amb 18 alumnes.

Labors, tall i confecció, professores Sres. Bar-

bona i Buxaderes, amb 51 alumnes.

A més s'organitzaren cursos de Mecànica i Electricitat, amb 80 alumnes, i d'Ebenisteria i Fusteria, amb 14 alumnes. Les assignatures de tecnologia foren a càrrec dels Srs. Massuet, enginyer, i Gallifa, arquitecte; el Sr. Banet s'encarregà de la cultura general, el Sr. Vila del dibuix lineal i l'ensenyament pràctic quedà a càrrec dels Srs. Rodon, Clariana i Herrero.

El vaixell *Canarias* és escomès davant de Mataró per avions republicans, aproximadament a les onze del matí. El fet és observat des de la ciutat. El *Canarias* no és pas tocat, ni tampoc ho són els avions. L'acció dura aproximadament mitja hora i, després, el vaixell s'endinsa mar enllà. El mateix dia, el *Canarias* havia canonejat Tarragona.

Un grup d'entitats mataronines demanen a l'alcalde de la ciutat que intervingui en favor del Comitè Local del P.O.U.M. El text és el que segueix:

"Ciudadà Alcalde:

Les entitats que sotasignen es dirigeixen a vós i atentament exposen:

Que assabentades que en la reunió del 25 del mes passat el Comitè Permanent acordà per unanimitat fer constar la compatibilitat existent entre els companys representants del P.O.U.M. com a Consellers Municipals d'aquest Consistori, i igualment envers el partit d'aquesta ciutat i que tant dignament representen en pro de la causa antifeixista, com així mateix interessar-se per l'immediat alliberament dels dos companys detinguts, Sebastià Rodon i Paquita Reniu, indiscutibles militants obrers i provats lluitadors a favor de les llibertats del poble.

Reclamem la vostra intervenció més decidida per tal que no es demori més la llibertat dels esmentats companys i cessi la persecució dels companys obrers i abnegats antifeixistes Joan Macià, Lluís Balcells, Albert Puig Marquès, Josep Duarte, Frederic Vilar-nau, Eduard Escalera i Josep Vives.

Mataró, 3 de juliol del 1937.

El signaven:

Federació Local de Grups Anarquistes; Sindicat Únic de la Indústria Tèxtil i Annexos C.N.T.; Federació Local de Cooperatives de Producció i Treball; Cooperativa de Sastres; Sindicat del Ram de Vestir C.N.T.; Federació Local de Sindicats C.N.T.; Cooperativa de Fusters; Cooperativa de producció i distribució "La Granja"; Escola Racionalista; diari LLIBERTAT; Sindicat del Ram de l'Alimentació C.N.T.; Sindicat de Pescadors; Pòsit de Pescadors; Club Natació Mataró; Joventuts Llibertàries; Joventuts Cooperatives; Unió de Cooperatives; Cooperativa de la Indústria Vidriera.

L'Ateneu Popular Obrer s'hi adherí signant un document particular de la mateixa Entitat.

Dilluns 5 de juliol.

Es publica un ban de l'Alcaldia, data 28 de juny, en el qual es prohibeix de circular per la platja des de les 10 de la nit fins a l'alba. Indica també que, en tot cas, els banyistes durant el dia, hauran de situar-se només en l'espai de platja comprès entre les rieres de Sant Simó i d'Argentona i no ocupar per cap motiu les trinxeres situades prop de la platja.

Edicte de l'alcalde sobre la incorporació a files dels nascuts l'any 1911 (lleva de 1932). El dia 9 hauran de presentar-se a la Casa de la Ciutat per a concentrar-se després a Barcelona, a la Caixa de Reclutes núm. 26, i d'allí ésser destinats a les diferents unitats de l'exèrcit.

Cal dir que els mataronins s'incorporen majoritàriament a l'exèrcit. Tot i amb això, per motius polítics o econòmics, o per consideracions religioses o ètiques, una part dels cridats s'amaga o intenta passar clandestinament la frontera francesa per poder entrar per Irun a l'Espanya Nacional. Dels incorporats, alguns també aconseguiran de passar a l'altra banda, en la mateixa línia del front. Uns i altres formaran en les unitats franquistes i molt especialment en alguna formació específicament catalana com el *Tercio de Requetés de Nuestra Señora de Montserrat*.

S'ha de dir també que són a la zona Nacional una part molt important dels empresaris i industrials mataronins.

Dimecres 7 de juliol.

El Comitè municipal acorda de suprimir l'antic paper moneda municipal en circulació i canviar-lo per un nou model. El termini fixat per a la substitució serà d'un mes. Després quedarà sense efecte i no serà vàlid.

Dijous 8 de juliol.

Article de Joan Peiró a "Llibertat" sobre el P.O.U.M. Títol *La tragèdia del P.O.U.M. El silenci seria complicitat*.

No sé pas si entre els homes del P.O.U.M., ha pogut haver-hi, emboscats, algun espia al servei de Franco, de Hitler o de qualsevol de la colla de encanallats que volen occir les llibertats populars del poble espanyol, per tal de junyir-lo a l'esclavatge a què estan sotmesos els països de règim totalitari. M'inclino a creure que n'hi ha hagut, com n'hi ha hagut i n'hi ha, crec jo, a tots els sectors antifeixistes. El que jo vull afirmar, perquè d'això m'atreveixo a dir que n'estic segur, és que ni l'Andreu Nin ni cap, potser, dels dirigents i militants de llur organització política, no són espies ni res d'això que la rancúnia dels comunistes oficials ha volgut atribuir-los.

Arran dels fets de maig a Barcelona, algú intentà ja que l'anterior Govern de la República acordés la dissolució del P.O.U.M., la suspensió de la seva premsa i l'empresonament dels seus dirigents. ¿Motius en què hom fundava la proposta? Els textos de "La Batalla". Jo sóc testimoni de com Largo Caballero s'oposà resoltament i enèrgica a la pretensió que el Govern servís per tal que algú ventilés un plet de família. Caballero afirmà que un Govern presidit per ell no sentaria el precedent de dissoldre un partit pels motius que hom al·legava. Si ací hi ha quelcom de delictiu —deia ell, assenyalant els números de "La Batalla" exposats damunt la taula de Consells— que hom ho remeti al Fiscal i que sigui aquest, si creu que hi ha motius suficients, el qui disolgui el P.O.U.M. i el qui faci tot el que hom proposa. Però tolerar jo que això ho faci el Govern...

Les paraules de Largo Caballero eren una lliçó, àdhuc per als més exaltats partidaris de la dictadura. Per bé que ens hi anem atansant, Espanya no està, encara, sotmesa a una dictadura...

Per ara, només hi ha el fet de les detencions i, el que és més greu, el fet que ningú no conegui el parador d'alguns dels detinguts. I això podria ésser la mort moral d'allò altre.

El mateix dia, el diari publica també una nota del Partit Socialista Unificat de Catalunya, Radi de Mataró; la següent:

El diari LLIBERTAT, en el número de dissabte passat, copiava literalment l'acord del

Comitè Permanent Municipal, pres per unanimitat en sessió del 25 de juny, en el que es fa constar la compatibilitat del Consistori amb els representants del P.O.U.M. i el seu Partit.

El fer-se públic aquest acord ens obliga, malgrat el nostre propòsit de no contestar res que tingués relació amb el P.O.U.M., a deixar ben clara la posició política del P.S.U. de Catalunya.

Assabentat el nostre Radi de l'acord esmentat i que els companys de la minoria socialista també hi donaren la seva conformitat, es reuní el divendres, dia 2 del corrent, en assemblea i, després d'àmplia discussió, s'acordà per unanimitat veure amb disgust l'actitud adoptada per la minoria i a la vegada fer constar que considera incompatibles els representants del P.O.U.M. amb el nostre Partit, mentre aquests representants es solidaritzin amb els seus dirigents.

Sobradament el P.O.U.M. sabia l'efecte polític que produiria el presentar el comunicat a l'Alcalde-President, aprofitant-se de la bona relació personal que existeix entre tots els Consellers i Regidors municipals a la nostra localitat, sense ignorar les consignes del nostre Partit envers la seva actuació política i de cara a la guerra.

El Radi de Mataró, identificat amb la posició del Partit Socialista Unificat de Catalunya, declara una vegada més la seva incompatibilitat política amb el P.O.U.M.

Mataró, 8 de juliol del 1937.— Pel P.S.U. de C. (Internacional Comunista), El Comitè del Radi de Mataró."

Rebut de lloguer, data 30 d'abril de 1937.
MASM. Documentació Guerra Civil.

Administració Municipal de la Finca Urbana

Núm. 2192

Rebut de _____

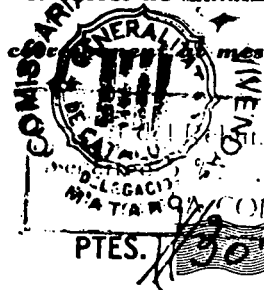
la quantitat de Pessetes

treinta

per l'import dels depts d'ocupació de la casa núm. *3* pis _____ porta _____

del _____

mes de la data.

Mataró, 30 d'Abril de 1937.

El Delegat,

[Signature]

L'Ajuntament de la ciutat cobra els lloguers de les finques urbanes, d'acord amb allò que va aprovar el Comitè Permanent en data 19 de març.

Es fa notar l'escassetesa de tabac.

Restriccions en el subministrament de gas ciutat.

Dissabte 10 de juliol.

Un *Dietari* del diari "Llibertat", demana de nou l'alliberament immediat dels dos mataronins del P.O.U.M., encara detinguts.

Des de finals de juny la Conselleria d'Assistència Social de l'Ajuntament insisteix en una campanya de prevenció del tifus.

Dilluns 12 de juliol.

L'Ateneu Popular de Mataró fa pública una nota demanant la llibertat dels mataronins detinguts del Comitè del P.O.U.M.

Divendres 16 de juliol.

El carbó és racionat.

Dilluns 19 de juliol.

Un any dels fets de juliol i de guerra.

Diu "Llibertat":

NO PASSARAN! PASSAREM!

Ara fa un any, la xurma militar feixista d'Espanya, en monstrosos contubernis amb els terratinents, els magnats i els cardenals va disposar-se a estrangular el poble, alçant les armes de la traïció i de la ignomínia. Un any de lluita terrible, en la qual el poble ibèric es bat victoriosament per la llibertat i per la independència contra les forces de la reacció i del feixisme internacional.

Endavant soldats del poble, fins a la Victòria!

Per Catalunya!

Per la República!

Per la Llibertat!

Dimecres 21 de juliol.

Nou bombardeig aeri sobre Mataró.

A les vuit del matí dos hidroavions bimotors metrallen un tren a l'estació de Llavaneres i llancen bombes sobre la ciutat de Mataró.

A Llavaneres l'atac produeix tres morts i diversos ferits.

A Mataró les bombes afecten la fàbrica dels Laboratoris Unitex (a l'actual Avda. del Maresme, a l'indret que ocupa avui la fàbrica JORSA) i les vies i un magatzem del ferrocarril. La metralla i els efectes de les explosions s'acusen en un radi de set-cents metres. És ferit un matrimoni de pagesos en una de les hortes properes.

Dijous 22 de juliol.

Crida de la lleva del 1931 (nascuts l'any 1910).

Dissabte 24 de juliol.

Inauguració de la Casa Confederal, situada en els edificis i finca del Círcol Catòlic d'Obrers, edificis remodelats i ampliat per la banda de la Muralla dels Genovesos i plaça dels Bous (actuals escoles del Centre Catòlic).

La casa serà estatge dels Sindicats d'Indústria de la CNT.

"Llibertat" entrevista el conseller de Foment, Artur Puigvert, que explica l'obra pública feta per l'Ajuntament a partir de juliol de 1936. És la següent:

- Eixamplament de la Muralla del Tigre i del carrer de Colom.
- Enderroc del convent de la Providència.
- Enderroc del convent de les Tereses i construcció de la plaça del 19 de juliol (actual plaça de les Tereses).
- Alineació dels carrers d'Iluro i Castaños.
- Construcció de la col·lectora del carrer Ros Serra (carrers del Rierot, St. Bonaventura, Hospital i St. Pere).
- Obertura de la Ronda, des de la carretera de Mata, a la riera de St. Simó.
- Adaptació del convent de les Benetes com a magatzem municipal i construcció en el seu recinte d'uns nous edificis per a garatge i Parc de Bombers.

Són detinguts a Arenys de Mar tres persones que intentaven d'anar a Mallorca amb barca.

Dimarts 27 de juliol.

Bombardeig del dia de les Santes.

L'aviació nacional bombardeja novament Mataró. Aproximadament a dos quarts de vuit del matí un avió, en dues tongades, deixa anar unes deu bombes sobre els carrers de la Mutualitat (Le-panto) i Gravina.

Queden destruïdes cinc cases del carrer de la Mutualitat i dues del carrer de Gravina. Les explosions afecten també i destrueixen parcialment els tallers de la Companyia General d'Electricitat (després FECSA i avui ENHER) i de la fusteria Recto i Cia. (avui Maymí Germans).

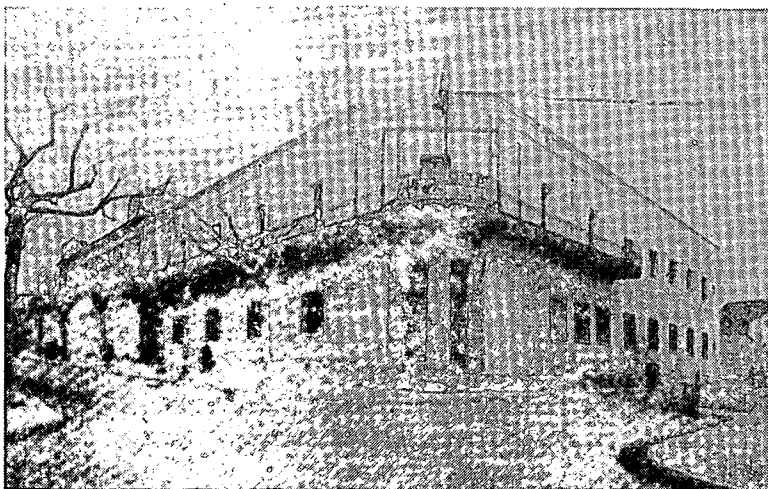
El bombardeig produeix un mort i nombrosos ferits entre els habitants de les cases afectades.

Divendres 30 de juliol.

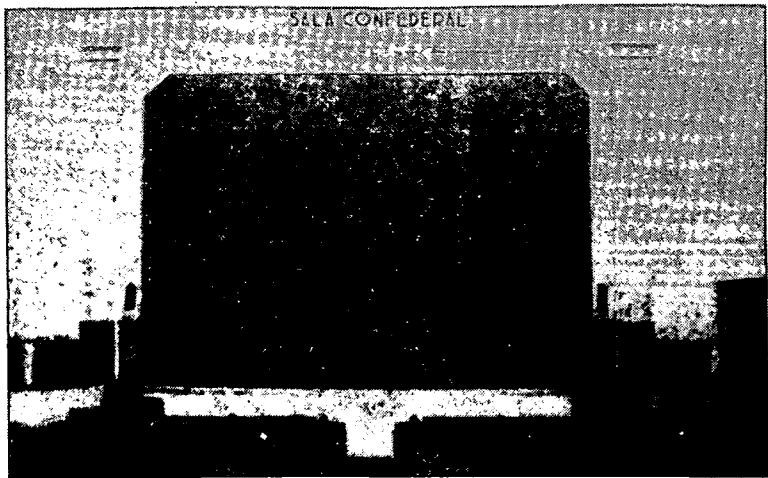
Combat entre vaixells i avions davant Mataró.

Dissabte 31 de juliol.

Arran d'una campanya feta contra Catalunya per periòdics publicats a Madrid i a València, cam-

L'edifici del Cercle Catòlic convertit en Casa Confederal. S'hi observa la part ampliada per la banda de la Muralla dels Genovesos. Fotografia de la revista *Ilustración Ibérica*, març de 1938.

Visió del teatre de la Sala Cabañes, incorporat al conjunt de la Casa Confederal. Fotografia de la revista *Ilustración Ibérica*, març de 1938.

Secretaria General de la Casa Confederal. Fotografia de la revista *Ilustración Ibérica*, març de 1938.

panya molt crítica sobre les posicions anarquistes durant i després dels fets de maig, i a favor de l'intervencionisme del Govern de la República i del P.C.E. a Catalunya, Joan Peiró des de "Llibertat" manifesta:

... resulta inversemblant que cap veu anarquista pugui unir-se a les veus que demanen la jugulació de les llibertats de Catalunya, per tal d'imposar al seu proletariat un règim que repugna a la seva consciència de classe i a la seva homenia...

Els bombardeigs i les seves conseqüències trasbalsen la població i fan circular molts rumors sobre evacuacions i perills. Molta gent pensa o procura de traslladar-se a llocs més segurs. "Llibertat" denuncia el fet, i en un *Dietari* fa uns comentaris irònics, un dels quals reproduïm:

- On tens la família, tu?
- Saps el camí de sobre la font? Doncs, tirant a mà dreta, per la rasa, al garrofer que fa set.
- I tu?
- Jo i els veïns del carrer ens hem incautat d'un bosc d'alzines, de sota Can Flaquer, i hem posat un "sereno" de dies que ens el vigila.

Dimarts 3 d'agost.

Bombardeig d'Arenys i Canet. Un caça republicà abat un trimotor que cau al mar davant de Sant Pol.

Dimecres 11 d'agost.

Per manca de paper "Llibertat" surt només amb dues planes i no les quatre habituals. Una nota apareguda al diari ho explica. El fet es repetirà esporàdicament.

Dissabte 14 d'agost.

A la tarda, conferència de Joan Peiró a la Casa Confederal sobre *Qüestions d'Actualitat*. Com el mateix títol indica parla de la situació de la República després dels fets de maig, justificant les posicions anarquistes i criticant el nou govern i les tesis del P.C.E. i el P.S.U.C.

El mateix dia el diari "Llibertat" publica una nota del Comitè del Radi de Mataró del P.S.U.C. valorant la posició de Comorera, i la del propi partit de cara a la revolució, la guerra i la

formació de l'Exèrcit Popular Regular. El títol de la nota és *Siguem justos amb les paraules i amb les intencions*.

Dilluns 16 d'agost.

El Tribunal Popular núm. 1 de Barcelona jutja els mataronins Jaume Genové i Josep Genové, pare i fill, acusats d'haver robat diners pertanyents a la Caixa de la Delegació de Mataró del Socors Roig Internacional.

Jaume Genové és absolt. Josep Genové és condemnat a quatre mesos de presó.

L'absolució és valorada negativament a la ciutat.

Dimarts 17 d'agost.

Una interessant polèmica entre Joan Peiró i Joaquim Casas i Busquets s'inicia a les pàgines de "Llibertat". Continuarà en dies successius.

Els articles són descriptius del moment polític, analitzat respectivament des de posicions anarquistes i des del P.S.U.C. La intervenció del Govern de la República a Catalunya, el paper i la força del P.S.U.C. i de la U.G.T., les declaracions de Comorera, l'actuació de la C.N.T.-F.A.I. durant el primer any de guerra, l'acció anarquista a l'Aragó, la militarització de les milícies, etc... formen el gruix de la polèmica, avui encara ben viva.

Un *Dietari* de "Llibertat" resum la posició formal del diari, *la raó, la justícia, la dignitat i la noblesa revolucionària, no és patrimoni de cap partit*.

Divendres 20 d'agost.

Es fa notar novament la gran escassetesa de productes alimentaris.

Dilluns 24 d'agost.

Joan Peiró és nou director del diari "Catalunya", publicat a Barcelona per la CNT.

A la tarda el personal d'algunes fàbriques es manifesta davant de l'Ajuntament, protestant per l'escassetesa i la mala distribució d'alguns queviures.

Fulls clandestins són fixats a la nit blasmant les posicions marxistes.

Divendres 28 d'agost.

Josep Rabat, d'Acció Catalana, dimiteix com a conseller de Proveïments.

Dilluns 30 d'agost.

A l'antiga capella de Sant Sebastià, a la Riera, s'inaugura la llibreria "El Portal".

Dissabte 4 de setembre.

Es coneix la presa de Belchite al front d'Aragó, on hi ha situades gran part de les milícies mataronines. El primer batalló —antiga columna Malatesta— es distingeix en la presa del cementiri i té cinc morts.

Ple motivat per la dimissió del conseller de Proveïments. La qüestió no quedarà resolta fins al dilluns dia 6, quan, en tercera sessió, és elegit nou conseller Josep Calvet Perramon del P.S.U.C. En realitat, davant la greu manca de queviures i les crítiques de la població, cap força política vol assumir de moment la responsabilitat de la Conselleria.

La crisi municipal i l'absència del conseller de Cultura Albert Puig, amagat per la persecució del P.O.U.M., permeten que l'alcalde Molist ordeni la destrucció del retaule major de Santa Maria. Els treballs començaran, a porta tancada, el dia 6. Prèviament es traslladarà el despatx de les targes de racionament a la Vicaria.

La destrucció del retaule comporta noves protestes del Comitè Local de Salvaguarda. El cap de Servei de Monuments Jeroni Martorell vindrà novament a Mataró el 25 de setembre per reiterar la posició de la Generalitat davant la destrucció del patrimoni artístic català.

Divendres 10 de setembre.

Els particulars que posseeixen bestiar, conills i aviram han de fer-ne declaració a la Conselleria de Proveïments.

Dimarts 14 de setembre.

Oberta la inscripció de matrícula per a tots els escolars que vulguin assistir a les escoles Campalans, Plató, Germinal, Lluís Bello i Natura. El curs 1937-1938 començarà el primer d'octubre.

A dos quarts de set del matí, davant Caldes d'Estrac, un bimotor *nacional* ataca el remolcador *Llobregat*. L'acció ocasiona un mort i diversos ferits, que són atesos a la Clínica Aliança Mataronina.

Divendres 17 de setembre.

Es torna a reduir el subministrament de gas. Només n'hi haurà dues hores al dia, de 7 a 8 del matí i de 2/4 d'1 a 2/4 de 2 del migdia.

Crida de la lleva de 1938, nascuts el 1917.

El Comitè Permanent Municipal acorda que s'han de tapar obligatòriament i amb paret massissa, les antigues capelletes existents a les façanes de les cases, destruïdes majoritàriament durant els fets de juliol de 1936. A finals de novembre, la Brigada Municipal enderrocarà les capelles públi-

ques. A mitjan gener de 1938 hauran desaparegut totes.

Dilluns 20 de setembre.

El Masnou és bombardejat. Diversos edificis queden enrunats. Com a conseqüència del fet resulten tres persones mortes i setze de ferides.

Dijous 23 de setembre.

Es constitueix a Mataró el Centre d'Instrucció Militar núm. 42. Tots els joves compresos entre els 18 i els 20 anys han d'inscriure's a la Secretaria de l'Ajuntament per tal de rebre instrucció pre-militar.

Avís de l'Alcaldia a totes les entitats, ja siguin polítiques, sindicals, culturals o recreatives, que per a celebrar qualsevol acte o reunió han de presentar sol·licitud d'autorització, amb cinc dies d'anticipació com a mínim.

Divendres 24 de setembre.

Es fa pública una requisitòria del jutge militar de la 137 Brigada Mixta citant entre altres un caporal i un soldat mataronins a presentar-se al Jutjat Militar de Poleñino (Osca) pel delictes de desertió.

Les requisitòries seran més o menys habituals, ja que el pas a la zona *nacional* de soldats inclosos a l'Exèrcit Popular per les lleves es produirà amb relativa freqüència, en la mateixa línia del front.

Els sindicats locals, en notes públiques, fan constar l'expulsió dels desertors coneguts.

Dimecres 29 de setembre.

Alarmes de bombardeig continuades des de les dues de la matinada a les vuit del vespre.

El so de la sirena d'alarma instal·lada a l'antic convent de les Benetes, carrer Nou de Caputxines, esdevé familiar a Mataró durant l'estiu de 1937.

La crisi i escassetat de queviures ha fet també habituals les cues per al menjar, per al tabac, etc...

La major part dels joves mataronins s'ha incorporat a l'Exèrcit Popular.

La vida mataronina en temps de guerra és molt dura. Hi circulen tota mena de rumors.

Però es fa esport, futbol, els Campionats de Mataró d'Atletisme, les biblioteques són obertes i els cinemes i teatres ofereixen espectacles.

Les fàbriques treballen poc per manca de matèries primeres, exceptuades les indústries de guerra —Can Font, Can Carrau, el Forn del Vi-dre— que treballen a ple rendiment.

Dimarts 5 d'octubre.

Oberta la matrícula a l'Escola d'Arts i Oficis.

Divendres 8 d'octubre.

Un decret del Govern de la Generalitat ordena la reorganització dels Ajuntaments. La seva aplicació obrirà una nova crisi al Consistori mataroní, crisi que no es resoldrà fins al 18 de novembre.

Dissabte 9 d'octubre.

Són assaltats diversos forns de pa. Aquest fet justifica una enèrgica acció de la policia municipal.

Dilluns 10 d'octubre.

El diari "Llibertat" inicia una subscripció Pro-reconstrucció del Centre de Lectura de Reus, afectat per un bombardeig.

Dimecres 13 d'octubre.

El subministrament de gas queda reduït a una hora, de 2/4 d'1 a 2/4 de 2 del migdia.

Divendres 15 d'octubre.

Un grup de mataronins, vinculat al Comitè de Salvaguarda, Acció Catalana i Unió Democràtica, presenta un escrit de denúncia i protesta per la destrucció oficial del retaule major de Santa Maria al ministre de Justícia del Govern de la República, Manuel de Irujo. L'escrit va acompanyat de documentació històrica i fotogràfica i, a més, fa constar el perill de destrucció existent sobre el conjunt dels Dolors i el retaule del Roser de Santa Maria.

Dimarts 19 d'octubre.

La carestia de queviures provoca robatoris a les cases de pagès. La policia municipal practica diverses detencions. Utilitza com a calabós els soterranis existents sota la sagristia de Sant Josep (avui locals del grup d'Esplai El Sot).

Arriben a Mataró refugiats del Nord. Uns tres-cents són allotjats al col·legi dels Salesians. Altres residiran en cases particulars.

Dimecres 27 d'octubre.

Són suspesos de destí i de sou el jutge de Primera Instància de Mataró Miquel Ciges i el cap de la presó —establiment correccional de Mataró— Juan Prado.

Una versió no confirmada indica que el jutge Ciges investigava l'assassinat dels germans Clavell i que, per això, és separat del càrrec.

Dimecres 3 de novembre.

Crisi a l'Ajuntament de Mataró. No hi ha entesa per a la constitució del nou consistori que

preveu la normativa de la Generalitat, dictada el 8 d'octubre.

A l'estatge de la Unió de Cooperatives, acte d'homenatge a Albert Puig i Marquès, amb motiu de la seva separació de la Conselleria de Cultura, arran de l'obligada no participació del P.O.U.M. en el nou Ajuntament.

Dijous 4 de novembre.

Es comença a plantar la jardineria de la plaça del 19 de juliol, antic convent de les Tereses.

Dissabte 6 de novembre.

Al Teatre Monumental, l'Assemblea General Extraordinària i conjunta del sindicat d'Indústria, Art Fabril, Tèxtil i Annexos, de la UGT i del Sindicat Únic de la Indústria Tèxtil, Vestit i Annexos, de la CNT, acorda dirigir al president de l'Audiència Territorial de Catalunya una petició de llibertat per a Sebastià Rodon i Riu, del P.O.U.M., empresonat des del 24 de juny.

Posteriorment el Sindicat de la UGT no signarà la petició oficial.

Dilluns 8 de novembre.

Allistament dels minyons nats el 1918, lleva de 1939, de 19 anys d'edat. El dia 15 es concentraran a la Caixa núm. 26 de Barcelona.

Dissabte 13 de novembre.

"Llibertat" publica una carta signada per tots els treballadors de Manufactures Goliath (cent nou) en defensa de Sebastià Rodon, company de treball:

...malgrat que algú d'una manera interessada, hagi dit que el partit al qual pertany aquest company era feixista, sabem els obrers de Mataró ... que el company Rodon és un antifeixista conscient, car a bastament així ho ha demostrat amb la seva actuació.

L'ajudant del cap de la Comissió de Monuments de la Generalitat, Sr. Joan Pla, visita l'alcalde de Mataró per obtenir informació sobre la destrucció del retaule major de Santa Maria, informació que el ministre Sr. Irujo ha demanat, arran de la denúncia presentada el dia 15 d'octubre per un grup de mataronins.

Coneixedor de la realitat dels fets per la Comissió de Monuments, el ministre Irujo s'adreça directament a l'Ajuntament de Mataró demanant dades sobre l'estat dels edificis religiosos incauats.

La resposta de l'Ajuntament al ministre serà inexacta, conté incorreccions i amaga dades. El ministre, però, serà informat paral·lelament de la inexactitud del document.

Com a conseqüència de tot aquest afer, a primers de mes, al retaule del Roser i a la porta

de la capella dels Dolors es col·loquen uns rètols amb la indicació "Monument Artístic Nacional" i el segell de la Comissaria de Monuments de la Generalitat de Catalunya.

Dilluns 15 de novembre.

Targes de racionament per al tabac.

Podran recollir-se a la Conselleria de Governació el dia 19 de novembre. La venda del tabac racionat començarà el dissabte dia 20. El padró de fumadors pot incloure tots els ciutadans, a partir dels 16 anys. Progressivament, però, el tabac desapareixerà dels estancs mataronins.

Dijous 18 de novembre.

Reorganització de l'Ajuntament segons la normativa de la Generalitat, data 8 d'octubre.

Queda constituït i format pels següents regidors:

Ramon Molist, Lluís Pedemonte, Enric Cot, Ladislau Bellavista, Josep Ballesteros, Jaume Fadó, Pere Franco i Manuel Salvadó, de la CNT, que encara haurà de designar un altre regidor.

Ernest Mora, Josep Serra, Josep Calsina, Pere Torres, Consol Nogueras, Josep Ribas, Joan Rodríguez, Ramon Bonany i Ramon Bilbeny, per Esquerra Republicana.

Joan Compte, Vicenç Bartra, Ramon Jubinyà, Josep Calvet, Antoni Duixans, Pere Rius, Enric Abril, Amèlia Junoy i Rossend Bosch, pel P.S.U.C.

Llorenç Anglada, Joaquim Dencàs i Pau Bellatriu, de la Unió de Rabassaires.

Josep Rabat, Eduard Andreu i Pere Gallardo, d'Acció Catalana.

Ramon Molist, de la C.N.T., és elegit de nou com a alcalde, per 28 vots, a més d'un vot en blanc.

El nou Ajuntament tindrà set conselleries. Les quatre primeres seran efectives d'acord amb la normativa de la Generalitat. Les tres restants, però pactades per a poder resoldre la crisi, seran accidentals fins que les aprovi el Govern de la Generalitat.

Efectuades les votacions, per a l'elecció de consellers i per a la prioritat d'ordre, les conselleries queden constituïdes com segueix:

- 1^a. Ernest Mora, d'Esquerra Republicana.
- 2^a. Reservada al P.S.U.C., que, de moment, no nomena titular.
- 3^a. Josep Rabat d'Acció Catalana.
- 4^a. Joaquim Dencàs, d'Unió de Rabassaires.
- 5^a. Ladislau Bellavista, de la C.N.T.
- 6^a. Josep Serra, d'Esquerra Republicana.
- 7^a. També reservada al P.S.U.C.

La sessió, convocada a les 10 del vespre, no comença fins aproximadament 2/4 d'1 de la nit. Després de la lectura del decret de la Generalitat,

abans d'ésser dissolt l'Ajuntament antic, pren la paraula Albert Puig, del P.O.U.M., formació que no serà inclosa a l'Ajuntament nou. Invocacions a l'antifeixisme. Amenaces de tractar com a enemics tots els sectors que han provocat la no representació del P.O.U.M. Aplaudiments. Rèplica de Joan Compte, del P.S.U.C. Cap de les dues declaracions no constarà en acta, manifesta l'alcalde Molist. Tot seguit es constitueix el nou consistori. La sessió acaba a un quart de sis de la matinada.

Divendres 19 de novembre.

Un *Dietari* de "Llibertat", signat P. (Lluís Pedemonte, conseller per la C.N.T.) critica i fa responsable al P.S.U.C. de la llarga crisi municipal. De fet la C.N.T. continua essent la força hegemònica de la ciutat.

"Llibertat" obre una nova subscripció pro roba per al front.

Dilluns 22 de novembre.

El grup de Dones Lliures, constituït a Mataró, amb local social a la Rambla, fa una crida a totes les dones de la ciutat.

Programa:

- 1r. *Capacitar totalment la dona.*
- 2n. *Ensenyar als infants a ésser homes, però homes de veritat, fer-los forts a base d'una cultura lliure i un tractament sa i clar, com la llum del sol que il·lumina l'Espanya, que sagna per no tenir els homes això que es nomena lleialtat i si molta d'hipocresia.*

Dimarts 23 de novembre.

A partir d'un *Dietari* de "Llibertat" constatem la gran audiència que tenen Ràdio Verdad, *emisora facciosa la direcció de la qual és plaça Bados, núm. 8 de Salamanca* i les ràdios italianes.

El mateix *Dietari* esmenta burlescament la qüestió de la numeració de les sèries de paper moneda que el Govern de Burgos considera com a vàlides (dissortadament per als mataronins aquestes sèries seran les úniques vàlides en acabar la guerra).

A la tarda, en reunió del Consell de Govern, el P.S.U.C. nomena els titulars de les dues conselleries-regidories vacants i en conseqüència, el consistori es constituirà el divendres dia 26, tal com segueix:

- 1^a. Conselleria. Cultura. Ernest Mora, d'E.R.C.
- 2^a. Conselleria. Foment. Vicenç Bartra, del P.S.U.C.
- 3^a. Conselleria. Finances. Josep Rabat, d'A.C.R.
- 4^a. Conselleria. Governació. Joaquim Dencàs de la Unió de Rabassaires.
- 5^a. Conselleria. Economia i Treball. Ladislau Bellavista, de la C.N.T.

6^a. Conselleria. Assistència Social. Josep Serra, d'E.R.C.

7^a. Conselleria. Proveïments. Josep Calvet, del P.S.U.C.

Dimecres 24 de novembre.

El Sindicat Agrícola de Mataró, per acord de la Comissió de Govern municipal, ha d'intervenir la totalitat de la collita de patates, collita que es presenta esplèndida.

Hi haurà, però, problemes de subministrament i de venda directa de pagesos a consumidors.

Dijous 2 de desembre.

Inauguració de l'Hospital de Sang que la *Jefatura* de Sanitat de l'Exèrcit de Terra ha instal·lat al col·legi de Valldemia.

Problemes entre C.N.T. i P.S.U.C. obliguen a suspendre un festival del Socors Roig, al Teatre Clavé, a benefici de l'Hospital de Sang.

Divendres 3 de desembre.

Unes declaracions del conseller de Proveïments, Josep Calvet Perramon, publicades a "Llibertat" els dies 3 i 4 de desembre, resumeixen la problemàtica del subministrament de queviures a Mataró.

Parla del peix i de la carn, del sucre i de la llet, de la manca de carbó i d'oli, del problema del pa, de les verdures i del menjar de l'aviram, de l'existència de cues per a adquirir queviures. Fa pública la proposta d'assignar a cada botiga un nombre determinat de targes de racionament, de manera que, tenint les botigues garantit el subministrament, no s'hagin de produir aglomeracions de compradors.

Dimarts 7 de desembre.

Un matrimoni mataroní que era accidentalment a Barcelona, mor víctima del bombardeig de l'aviació *nacional*.

Dijous 9 de desembre.

Influïda pel ministre de Justícia Irujo, i molt probablement a conseqüència de la destrucció oficial de patrimoni cultural mataroní, l'Audiència fa pública una disposició del Tribunal Suprem, per la qual s'haurà de procedir a la classificació dels edificis religiosos de Catalunya, amb expressió de l'ús present. També es demana als Jutjats de 1^a. Instància que trametin relació dels objectes de culte confiscats per a la confecció d'un inventari.

Divendres 10 de desembre.

Sebastià Rodon, detingut el 24 de juny com a membre del Comitè Local del P.O.U.M., és traslladat a la presó de Mataró.

Dissabte 11 de desembre.

Dimissió del ministre de Justícia, Manuel de Irujo, segons sembla per discrepàncies en la qüestió dels edificis religiosos. És substituït per Marià Ausó. Tot i amb això, Irujo resta al Govern com a ministre sense cartera.

Divendres 17 de desembre.

Una nova protesta per escrit és tramesa al ministre Sr. Ausó, qui encarrega de seguir l'afer a l'advocat Sr. Duran i Canyameres.

Tot i que el dissabte 18 el cap de Servei de Monuments és a Mataró, encara el dia 20 són desmuntats i destruïts parcialment els altars del Carme i del Pilar de Sant Josep; seran, però, les darreres destruccions.

El dia 21, Duran i Canyameres passa al Sr. ministre la informació rebuda de Mataró, aquesta vegada de manera correcta, sobre l'estat dels edificis religiosos de la ciutat i la seva utilització. És la següent:

Basílica de Sta. Maria	Magatzem de queviures
Església de St. Josep	Garatge
Col.legi de Valldemia	Hospital Militar
Col.legi del Cor de Maria	Escola i magatzem de queviures
Col.legi dels Salesians	Ocupat per refugiats
Escola Pia de Santa Anna	Escola i magatzem del Sindicat de pintors (a l'església)
Convent de les Caputxines	Una part és enrunada a conseqüència de l'incendi de primers de juliol. La part que resta és magatzem.
Convent de les Benetes	Bombers i magatzem municipal
Capella de Sant Sebastià	Botiga de llibres
Ermita de Sant Simó	Local dels Pescadors de Canya
Edifici Maristes de St. Josep	Escola
Ermita de St. Miquel de Mata	Utilitzada per la masia veïna
Ermita de St. Martí de Mata	Refugi de caçadors
Rectoria Vella de Santa Maria	Conselleria de Proveïments
Rectoria Nova de Santa Maria	Mútua d'Assegurances Socials
Rectoria de Sant Josep	Conselleries de Cultura i d'Economia i Treball. El soterrani és utilitzat com a calabós municipal.

El col.legi Salesià serà ben aviat Hospital Militar i els refugiats seran traslladats als edificis del col.legi de Santa Anna.

L'edifici de les Serventes de Maria, al carrer d'Onofre Arnau, que no figura a la relació, és ocupat per refugiats. S'hi volgué instal·lar una casa de Maternitat, segons projecte del Sindicat d'Arquitectes del Maresme, cosa que no es realitzà per l'elevat cost econòmic.

Tampoc no figuren en la relació els edificis de La Coma, ocupat per refugiats, el Foment, des-

tinat a magatzem del Comitè de Salvaguarda del Patrimoni, i el Centre Catòlic, convertit en Casa Confederal.

Dimarts 21 de desembre.

L'Exèrcit Republicà ocupa Terol. Es distingeix en l'assalt la 117 Brigada, i en concret el comandant Jesús Boada, mataroní tintorer d'ofici. Són oficials de la mateixa brigada els també mataronins López, Casabella i Pando.

No es fa pública la llista de baixes.

Diumenge 2 de gener de 1938.

Inauguració d'un nou pavelló de la Mutualitat Aliança Mataronina.

Dimarts 4 de gener.

Manifestació d'un grup de dones en protesta per la manca de queviures i en especial de patates.

L'actuació del conseller Calvet —que s'ha de considerar com a molt correcta, tenint present les circumstàncies— és molt criticada.

Dissabte 8 de gener.

Un editorial de "Llibertat" manifesta la greu crisi de la indústria tèxtil mataronina, sense matèries primeres ni combustible.

Dijous 20 de gener.

Sense intervenció del Comitè de Salvaguarda Local, es comencen els treballs per a desmuntar el retaule del Roser. Les peces del retaule es traslladaran a l'església del Cor de Maria, convertida en magatzem, a l'espera d'ésser instal·lades al Museu Comarcal en formació.

Divendres 21 de gener.

El director del Patrimoni Artístic de Catalunya, Jeroni Martorell, acompanyat de l'alcalde Ramon Molist, visita les obres del nou Museu Comarcal, que amb subvenció de la Generalitat de Catalunya, es fan des del passat mes de juliol al casal renaixentista, Can Serra Arnau, del Carreró. És atès pel director del Museu Sr. Rafael Estrany.

És molt possible que la visita signifiqui la reconciliació de l'Alcaldia amb els organismes del Patrimoni Artístic de la Generalitat. Tot i amb això, fins a mitjan abril no es tancarà amb un envà el portal de la capella dels Dolors, malgrat la insistència continuada del Comitè de Salvaguarda.

Dissabte 22 de gener.

La Conselleria de Proveïments fa públic un avís, pel qual, a partir del dilluns dia 24, queda prohibida la venda d'hortalisses i verdures fora dels dos mercats municipals.

Tots els agricultors del terme queden obligats a portar tota la seva producció als referits mercats, on regiran els preus fixats per la Conselleria.

L'ordre, però, només serà complerta parcialment.

Dimarts 25 de gener.

Una aurora boreal és observada des de tres quarts de vuit a un quart de nou del vespre i més tard, a mitjanit.

Divendres 4 de febrer.

Dintre els actes organitzats en favor de la Setmana de l'Infant, al Clavé, concert de l'Orquestra Simfònica Catalana, sota la direcció de Josep Fontbernat.

Dissabte 12 de febrer.

Es creada a Mataró una Comissaria d'Ordre Públic, amb jurisdicció sobre la comarca del Maresme, i a les ordres immediates de la Direcció General de Seguretat. És a càrrec del comissari Deltrell. Queda instal·lada al carrer Durruti (Sant Agustí) núm. 25.

Dimecres 16 de febrer.

Nevada al terme de Mataró. La neu qualla a les zones altes.

Després d'un hivern sense pluges, hi ha por de glaçades, que poden afectar els conreus i, en conseqüència, agreujar la crisi de subsistències.

Dissabte 19 de febrer.

Un avís de la Conselleria-Regidoria de Proveïments incideix novament en el problema de la manca de queviures. Han d'anul·lar-se fins i tot les autoritzacions de venda de llet i llet condensada per als malalts.

La Junta Central del Sindicat d'Indústries Alimentàries de la C.N.T. reunida en ple.
Fotografia de la revista *Ilustración Ibérica*, març de 1938.

El peix, venut a subhasta, aconsegueix preus prohibitius. Un *Dietari* de "Llibertat" comenta el fet de manera sarcàstica.

- *El peix és menjar de rics.*
- *¿Encara en queden, de rics?*
- *Sí! I els que han nascut de nou.*
- *No pot ésser...*
- *Doncs pregunta què val una terça de sardina.*
- *La sardina, la menjaven els pobres.*
- *Ara la mengen els pobres que són rics.*
- *¿I el xanquet? ¿Qui menja el xanquet?*
Només ha valgut set pessetes la terça, alguna vegada.

Dimarts 22 de febrer.

Mobilització de les lleves de 1929 i 1940, (nascuts el 1909 i el 1919).

Dimecres 23 de febrer.

El "Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya" inclou, entre d'altres, les requisitòries contra sis desertors mataronins.

Dilluns 28 de febrer.

Acaba el termini per a la retirada del paper moneda municipal i de tots els bitllets, vals i bons emesos per Corporacions i entitats.

A partir de demà, 1r. de març, només tindrà validesa el paper moneda del Banc d'Espanya i els discos de moneda fraccionària que posi en circulació el Ministeri de Finances.

Tot i amb això, a Mataró, per manca de moneda oficial, la retirada s'allargarà durant molt de temps.

Divendres 4 de març.

Ple municipal convocat per tal de reorganitzar l'Ajuntament d'acord amb la Llei Municipal Catalana, segons disposició recent de la Generalitat de Catalunya.

D'acord amb la Llei esmentada, l'Ajuntament queda constituït per quatre conselleries. L'alcalde i els quatre consellers formaran la Comissió de Govern.

Les conselleries i els nous titulars són els següents:

- Governació (que inclou Sanitat i Assistència Social) a càrrec de Josep Serra, d'Esquerra Republicana, primer Tinent d'Alcalde.
- Finances (i Proveïments), a càrrec de Josep Calvet, del P.S.U.C., segon Tinent d'Alcalde.
- Cultura, titular Josep Rabat, d'Acció Catalana, tercer Tinent d'Alcalde.
- Foment, a càrrec de Llorenç Anglada, de la Unió de Rabassaires, quart Tinent d'Alcalde.

En produir-se una alarma (durant la mateixa

nit n'hi hagueren d'altres), més de mitja sessió ha de fer-se a les fosques, només amb llum d'espelma.

Diumenge 6 de març.

Com a cloenda dels actes de la II Setmana de l'Infant, festival al Teatre Clavé Palace.

Durant tota la setmana la Conselleria de Cultura ha repartit joguines als escolars mataronins i als nens refugiats a la Coma i a l'antic col·legi dels Salesians.

Dimarts 15 de març.

"Llibertat" comenta amb aquests termes l'ofensiva nacional al front d'Aragó:

L'ofensiva facciosa al front d'Aragó, segons hom pot copsar, produeix certa inquietud a l'ànim dels pusil·lanimes. No passa el mateix entre els qui tenen una visió de les realitats que vivim, no ara, sinó des de poc després d'haver començat la guerra.

La guerra és això: guanyar i perdre. El més interessant i decisiu és guanyar la darrera batalla, i aquesta serà guanyada pel gloriós Exèrcit Popular, a desgrat de tots els contratemps inherents a totes les guerres.

Cal que el Poble tingui confiança i una fe cega en l'Exèrcit de la República, ja immortal perquè és invencible.

Cal que ningú no es deixi guanyar pel pessimisme, que en aquests moments no seria res més que covardia.

El proletariat, les dues grans centrals sindicals, compten amb reserves d'homes i d'elements suficients per a formar una muralla insuperable i per a fer reviure les glorioses jornades de juliol.

AMUNT ELS CORS! VISCA LA LLIBERTAT!

Un article de col·laboració, al mateix diari, signat per V. Casals Bosch, comenta la situació a la ciutat des d'una altra òptica:

Tornem a ésser, potser més aguditzat encara, en el carreró sense sortida de l'especulació i de l'aprofitament particular sobre les necessitats d'altri. Tornem a ésser al mateix lloc d'altres temps i el poble que menja, que vesteix i que té necessitats a subvenir, torna a trobar-se acorralat pels preus sense control posats per gent poc escrupulosa i disposada a omplir-se les butxaques especulant amb les eternes necessitats de les persones.

Es dolorós, però cal dir les coses pel seu propi nom, com a obrers hem fracassat en voler dirigir l'economia del país, puix tots hi hem anat amb un sac ple d'il·lusions, però amb un bagatge de prejudicis que ha pesat més, molt més, que totes les idees i il·lusions plegades.

I és això. Tothom ha posat l'interès particular al davant de l'interès comú, i hem vist, com els productors, de cara a ells, han procurat augmentar els preus de les mercaderies per a guanyar un bon sou; com els pagesos han encarat els seus productes, especulant amb la necessitat aliena; els pescadors s'han fet pagar el peix a preu d'or perquè sabien que no hi havia altra vianda a menjar que la seva; que els forners escursaven la mida dels pans i augmentaven els preus, segurs que amb el seu monopoli tot havien d'ésser beneficis, i així successivament n'aniríem assenyalant tantes de coses que fora llarg d'acabar, però acabem-ho d'arrodonir, tot això ha estat fet amb la complaença de les dues Centrals Sindicals i dels Partits Polítics.

Hem volgut canviar un sistema sense voler canviar la moralitat dels homes. Aquest és el punt vital.

Dissabte 19 de març.

Les continuades notícies sobre l'esfondrament del front d'Aragó, i els comentaris que en fa la població, obliguen a la Comissaria d'Ordre Públic local a fer pública la nota següent:

Per tal d'acabar la sèrie de mentides que els simpatitzants dels assassins fan córrer, s'han donat severes ordres als funcionaris d'aquesta Comissaria per a emprendre una activíssima campanya en contra dels qui perfectament disfressats d'antifeixistes procuren, encara que estèrilment, desmoralitzar la reraguarda.

Jo com a Cap d'aquesta Comissaria demano a tots els partits polítics i sindicals, així com també al poble en general, que ajudin la tasca d'aquesta vertadera policia antifeixista, denunciant tot allò que pugui mermar, per insignificant que sigui, la totalitat immediata de la victòria final.

La tasca ja s'ha començat. No defallim, i lluitem per fer-nos dignes dels germans que lluiten a les primeres files.

Salut, República i Victòria. Comissari Del-trell.

En aquesta línia és detingut Josep Rodríguez Pérez per propalar bulis i notícies derrotistes.

Els sindicats insisteixen en el mateix sentit. Cal depurar diu una nota del Sindicat Sanitari del Maresme (U.G.T.), i vetllant pels interessos del proletariat i la causa antifeixista, cal intensificar el desemmascarament de tots els emboscats i la cinquena columna.

Joan Peiró torna a col·laborar a "Llibertat" després de no fer-ho durant molt de temps.

Dilluns 21 de març.

La Comissaria d'Ordre Públic local deté un desertor amagat, que és posat a disposició del jutge.

Amb la crida de les noves lleves, la no presentació, o la deserció abans del trasllat al front, és un fet que es produeix sovint i que serà perseguit per la Comissaria amb èxit relatiu.

Els amagatalls a cases particulars, de pagès o al camp són molt diversos. Golfes, dobles parets, coves, ...

Dimecres 23 de març.

Els partits polítics i les organitzacions sindicals fan una crida al poble de Mataró, propugnant novament el Front Popular Antifeixista:

Al poble de Mataró:

Vivim una de les fases més dures de la guerra. El feixisme internacional ha imposat a Franco un triomf apremiant, al preu que sigui, i la capacitat combativa del poble espanyol que lluita per la pròpia independència —social, econòmica, política— ha motivat aquesta onada de terror que ha conegut Barcelona i els pobles més pacífics de la nostra reraguarda.

Totes les consciències honrades del món s'han sentit ferides. Ja no convencen ningú les frases buides de quatre generals degenerats: l'atac que sofrim és un atac a la civilització. És la entronització de la barbàrie, desencadenada fins al sadisme, per assolir un sol objectiu: la desmoralització.

Totes les consciències honrades del món han sentit un vertigen de repugnància. Totes menys els derrotistes que conviuen al nostre costat i els instints ferotges dels quals els fan oblidar àdhuc la seva condició humana.

Ara més que mai, és necessària la disciplina i la unitat en els rengles antifeixistes. Sota mil pretextos diferents els derrotistes de la "cinquena columna" pretenen assolir infiltracions estratègiques i no titubegen a mercaderar fins amb l'horror de les catàstrofes realitzades.

Hem superat les etapes perillosíssimes i cal que ara més que mai posem la nostra responsabilitat en el màxim per tal de superar la present.

El poble espanyol té oberta una guerra a mort amb el feixisme internacional, i no podem oblidar que ens juguem una sort definitiva.

Que ho sàpiguen els enemics. A qualsevol moment trobaran les muralles de la ciutat que seran infranquejables.

La nostra condició d'antifeixistes, com ho digué Durruti amb frases immortals, té un sol objectiu: La Victòria. I un sol mandat: La de renunciar a tot menys a obtenir-la.

El Govern de la República i el Govern de la Generalitat saben que aquesta és la voluntat del poble lliure i que per tal de traduir aquesta voluntat en acció, el poble està disposat a obeir fins allà on calgui.

Les organitzacions antifeixistes de Mataró, en aquesta hora greu, diuen una vegada més la seva estreta solidaritat per la lluita, per la resistència i per la Victòria.

Tothom a secundar l'obra del Govern, a fer impossibles els maneigs dels traïdors, dels emboscats, dels feixistoides, de tota aquesta amalgama infecta que coneixem amb el nom de "cinquena columna".

Tothom al seu lloc a complir les consignes del Govern i la Victòria definitiva no es farà esperar.

Mataró, març del 1938.

Estat Català - Esquerra Republicana de Catalunya - Joventuts Llibertàries - Joventuts Socialistes Unificades - Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya Estat Català - Federació Local de Grups Anarquistes (F.A.I.) - Partit Socialista Unificat de Catalunya - Confederació Nacional del Treball - Solidaritat Internacional Antifeixista - Unió General de Treballadors - Socors Roig Internacional - Unió de Rabassaires - Acció Catalana Republicana.

La Direcció General de Proveïments del Govern de la República, nomena J. Torrents delegat del Maresme, amb residència a Mataró. Les oficines de la Delegació són instal·lades al carrer Rafel de Casanova (El Torrent), núm. 16.

Per primera vegada "Llibertat" fa constar que el diari ha estat sotmès a censura.

Dijous 24 de març.

Joan Peiró, a "Llibertat" inicia una sèrie d'articles amb el títol genèric de *¡Corbs!*... Novament, de la mateixa manera que ja ho havia fet a l'inici de la revolució i la guerra, denuncia la covardia col·lectiva imperant, i el fet que mentre uns es sacrifiquen donant-ho tot, salut, sang, la vida, per la col·lectivitat, pel poble espanyol, hi hagi qui, fent el revolucionari i tot, es quedi amb el que és seu i amb el dels altres. Diu Peiró, jo no sóc dels que callen, jo no em vull confondre amb les aigües pestilents de la covardia col·lectiva.

¿Caldrà assenyalar, per tal que es posin a to, els aprofitadors de la desgràcia d'Ibèria, els corbs de la reraguarda, els immorals que condemnen el Poble a patir fam, després d'esquilmar-lo vergonyosament? Perquè el Poble reaccioni i els tracti com veritables feixistes, estic disposat a assenyalar-los concretament, i jo sóc un home que el mateix em té que siguin d'un color que d'un altre, com que es diguin Pau o es diguin Pere.

Dilluns 28 de març.

Un *Dietari* de "Llibertat", signat P (Lluís Pedemonte) recorda que, nou mesos després, Sebastià Rodon, segueix a la presó.

Al mateix diari, segon article de Joan Peiró, en el grup dels intitulats *¡Corbs!* En ell una forta crítica als pagesos.

Declaració del Govern de Catalunya: *En aquests moments que l'enemic concentra els seus esforços per a envair la nostra terra... El Govern de la Generalitat excita els catalans a produir una mobilització general de tots els factors i energies del nostre poble per a la defensa del territori i dels valors històrics i espirituals de Catalunya.*

Dijous 31 de març.

A dos quarts de nou del matí, Mataró és bombardejada per quarta vegada.

Cinc trimotors, volant a gran alçària i procedents de la banda d'Argentona, deixen caure les bombes en les hortes del voltant de la ciutat i en alguns carrers de la part de ponent.

El balanç del bombardeig és de set morts, disset ferits, tres cases destruïdes parcialment i altres trenta amb desperfectes.

Entre els morts, dos refugiats i un nen.

Els ferits són assistits a la Clínica L'Aliança Mataronina.

Sortosament, cap de les bombes incendiàries llançades, no arriba a cremar.

Divendres 12 d'abril.

Crida per a la formació de divisions voluntàries per a defensar Catalunya.

**Si ets patriota,
Si estimes Catalunya,**

**Allista't als Batallons
del Bruc**

Centre d'allistament:

**CASAL DE LES JOVENTUTS
SOCIALISTES UNIFICADES**

Crida a l'allistament de voluntaris.
Diari Llibertat.

Tots els treballadors de la construcció i del ram de la fusta, entre 30 i 35 anys, han d'inscriure's al Sindicat d'Edificació, Fusta i Decoració, segons ordre de la Direcció General d'Enginyers i Comissió Organitzadora de Batallons de Fortificacions.

La Delegació Comarcal de Proveïments fa pública una llista de preus oficials, o de taxa, dels queviures.

Dissabte 2 d'abril.

A les dotze de la nit, s'avancen una hora els rellotges.

Dimarts 5 d'abril.

Nota apareguda a "Llibertat".

És cert que cada dia avancen les tropes feixistes; però cada hora és més pròxima la rèplica a la seva ofensiva i, per tant, la seva derrota. A Catalunya hi deixarà les dents la fera feixista!

La població segueix amb preocupació l'avanç de les tropes *nacionals*. Queda tallada transitòriament l'electricitat.

Dijous 7 d'abril.

Tots els inclosos a files per les lleves ja mobilitzades han d'incorporar-se immediatament a l'exèrcit.

Dimecres 13 d'abril.

"Llibertat" a partir d'avui surt al matí. La manca de fluid elèctric obliga a fer manualment la tirada del diari. El canvi es fa per poder-la fer en hores de treball normal. A mitjan maig reprendrà l'horari de sortida habitual.

La manca d'energia elèctrica fa modificar els horaris de l'Administració, del Comerç i fins i tot l'horari de lectura de la Biblioteca Popular.

La indústria és paralitzada.

Diumenge 17 d'abril.

Es coneix que Lleida i Vinaròs han estat ocupades per les tropes *nacionals*.

A l'Hospital de Cirurgia, homenatge a Thaelman, promogut per la Comissió de Cultura de l'Hospital de les Brigades Internacionals. Hi assisteixen les autoritats de Mataró i les organitzacions antifeixistes. Els dos hospitals militars de Mataró, instal·lats als antics col·legis de Valldemia i dels Salesians, acullen molts ferits de les Brigades Internacionals.

Dimarts 19 d'abril.

Mítinq del Front Popular Antifeixista de Mataró, com a presentació del Comitè. Hi participen

representants de les Brigades Internacionals, que fan donació d'una bandera al Front.

Dijous 21 d'abril.

La venda racionada d'un quilo de patates d'importació per familiar, de 100 grams de carn congelada i d'un quart de litre d'oli, també per familiar, anunciada per la Conselleria-Regidoria de Finances i Proveïments és la notícia més important del dia, comentada en un dietari de "Llibertat".

Es detingut Joan Guixà, obrer de l'empresa Jaumandreu, per recaptar diners per al Socors Blanc. Organitzat a Mataró des de juliol de 1936 tenia cura sobretot de l'assistència a sacerdots i religiosos amagats o empresonats.

Divendres 23 d'abril.

Incorporació a l'exèrcit de les lleves de 1941 i de 1927 (nascuts el 1920 i el 1906). Els pertanyents a la primera ho faran els dies 27 i 28; els de la segona els propers dies 3 i 4 de maig.

Dimecres 27 d'abril.

Els treballadors de la construcció i els del camp, pagesos i jornalers, lleves de 1926 a 1922, s'incorporaran a l'exèrcit entre els dies 3 i 15 de maig.

Hauran de presentar-se provistos de manta, muda de recanvi, cullera, plat o carmanyola, cantimplora o got i calçat, tot en bon estat.

Un grup de paletes mataronins treballarà en les fortificacions que es fan en la línia Falset-Torre de l'Espanyol.

Es tallen els arbres de la Riera.

Divendres 29 d'abril.

S'incorpora la lleva del 1927 (nascuts el 1906).

Un dietari de "Llibertat" afirma que, sumant voluntaris i lleves, entre cinc i sis mil mataronins són a l'exèrcit.

Manuel Salicrú i Puig

- 1.- Veure
Fonts documentals i bibliografia a l'article *Crònica dels fets de juliol de 1936, a Mataró*. "Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria", núm. 26 (juliol 1986).